

Betreft: Reactie op de internetconsultatie van het Besluit verduidelijking beoordeling arbeidsrelaties (VBAR)

Amsterdam, 10 oktober 2025

De Vereniging Nederlandse Poppodia en Festivals (VNPF) vertegenwoordigt 120 toonaangevende podia en festivals in Nederland. Deze organisaties maken frequent gebruik van zelfstandigen voor tijdelijke, specialistische en artistieke werkzaamheden, zoals technici, stagemanagers, productiecoördinatoren en communicatiespecialisten.

De sector werkt met projectmatige arbeid, onregelmatige werktijden en een hoge mate van artistieke autonomie. Omstandigheden die vragen om een werkbaar en proportioneel juridisch kader voor zelfstandige inzet.

De VNPF onderschrijft het doel van de VBAR: het voorkomen van schijnzelfstandigheid en het vergroten van rechtszekerheid.

Wij constateren echter dat de voorgestelde AMvB-uitwerking dit doel niet bereikt, en in de culturele praktijk eerder leidt tot meer rechtsonzekerheid, hogere uitvoeringslasten en een risico op verlies van vakmanschap.

De behoefte aan duidelijkheid en proportionaliteit

De AMvB wordt gepresenteerd als een verduidelijking van bestaande jurisprudentie, maar brengt in de praktijk een versmalling van de beoordeling met zich mee.

De keuze om tien vaste indicaties limitatief te formuleren heeft tot gevolg dat relevante omstandigheden, zoals de aard van artistiek of technisch werk, de korte duur van projecten of het gedeelde eigenaarschap binnen producties, niet meer kunnen worden meegewogen.

Deze constatering sluit aan bij de analyse van het Adviescollege Toetsing Regeldruk (ATR) in haar advies van 25 september 2025 (ref. MvH/RvZ/ATR4177/2025-U147).

Het ATR benadrukt dat:

- de AMvB meer complexiteit dan duidelijkheid toevoegt,
- de proportionaliteit onvoldoende is onderbouwd,
- en dat geen alternatieven zijn onderzocht die de doelen van de wet met minder regeldruk kunnen bereiken.

De VNPF onderschrijft deze conclusie, maar vult deze aan met een sectorale observatie: voor culturele organisaties, die vaak klein zijn en werken met wisselende freelancers, betekent de huidige opzet een praktisch onuitvoerbaar toetsingskader.

Zij worden geconfronteerd met een juridisch grijs gebied waarin noodzakelijke en legitieme vormen van zelfstandigheid onder druk komen te staan. Daarnaast is onduidelijk hoe de Belastingdienst deze indicaties in de praktijk zal toepassen, nu de AMvB geen concrete handhavingsrichtlijnen bevat. Dit vergroot de kans op uiteenlopende interpretaties en rechtsongelijkheid.

Projectmatige arbeid is geen structureel werk

Binnen de podium- en festivalpraktijk bestaat structureel werk uit het organiseren van voorstellingen en evenementen, niet uit de uitvoering van afzonderlijke producties.

De indicatie structureel karakter (W4) legt die nuance onvoldoende vast:

- Freelancers worden regelmatig ingehuurd, maar altijd per productie, per project of per festivalperiode.
- Er bestaat geen verplichting tot beschikbaarheid of doorbetaling.
- Het is gebruikelijk dat meerdere zelfstandigen rouleren binnen één functiecategorie (bijvoorbeeld geluidstechniek).

Wij dringen er daarom op aan om in de toelichting expliciet te maken dat terugkerende, projectmatige inzet van zelfstandigen niet automatisch als structureel werk mag worden aangemerkt.

Zonder die verduidelijking ontstaat een onevenwichtige situatie waarin vaste samenwerking, die juist bijdraagt aan kwaliteit en continuïteit, juridisch wordt ontmoedigd. Daarbij is het van belang dat 'structureel karakter' wordt gekoppeld aan de kernactiviteit van de organisatie, niet aan de herhaalde aanwezigheid van een freelancer.

Artistieke en technische instructies zijn geen gezagsuitoefening

De kern van artistieke samenwerking is gezamenlijke afstemming: over timing, veiligheid, inhoud en technische randvoorwaarden.

Deze functionele of artistieke coördinatie mag niet worden verward met werkgeversgezag.

In de praktijk:

- bepaalt een zzp-technicus zelf hoe een licht- of geluidsshow wordt uitgevoerd,
- gelden veiligheidsregels voor iedereen op locatie (werknemers, vrijwilligers, zzp'ers),
- en is de artistieke inhoud leidend, niet een hiërarchische instructie.

De VNPF stelt voor om in de toelichting bij werkinhoudelijke sturing (W1) te benadrukken dat instructies die voortvloeien uit veiligheid, technische afstemming of artistieke samenwerking niet per se duiden op gezag, mits de zelfstandige zijn eigen werkwijze en vakinhoudelijke beslissingen behoudt.

Gebrek aan sectorspecifieke duiding en alternatieven

De culturele en creatieve sector kent een unieke combinatie van publiek belang, seizoensgebonden werk en projectfinanciering.

Toch ontbreekt in de toelichting elk voorbeeld uit deze of vergelijkbare domeinen.

Het besluit zou aan overtuigingskracht winnen door net als bij eerdere modelovereenkomsten, toelichting te geven met herkenbare praktijkvoorbeelden per sector.

De VNPF roept het ministerie op om:

- samen met branchevereniging en uitvoeringsorganisaties (zoals de Belastingdienst en SZW) een handreiking te ontwikkelen;
- daarin concreet te beschrijven welke vormen van afstemming binnen producties géén gezag impliceren;
- en hoe de beoordeling van projectmatige arbeid zich verhoudt tot structureel ondernemerschap.

Materiële wijziging door limitatieve indicaties

De limitatieve lijst van tien indicaties wijkt af van de open benadering uit de rechtspraak ("alle omstandigheden van het geval").

In de praktijk leidt dit tot minder, niet meer, rechtszekerheid. Daarmee vormt de AMvB feitelijk een beleidswijziging, terwijl een AMvB in beginsel bedoeld is voor nadere uitwerking van bestaande wetgeving en niet voor inhoudelijke koerswijziging.

De popsector en andere deelsectoren in de podiumkunsten hebben baat bij een ruimere interpretatieruimte waarin specifieke omstandigheden, zoals artistieke vrijheid, tijdelijke samenwerking en gedeelde verantwoordelijkheid kunnen worden meegewogen.

Het besluit vormt een materiële wijziging van het bestaande toetsingskader. Dit heeft daardoor onbedoelde consequenties. Daarnaast is het onzeker of de Belastingdienst en de rechter hetzelfde beoordelingskader zullen hanteren, wat de kans op uiteenlopende uitkomsten en extra rechtsprocedures vergroot.

Conclusie en aanbevelingen

De VNPF ondersteunt de doelstelling van de VBAR, maar acht de huidige uitwerking in de AMvB juridisch te beperkt en praktisch onwerkbaar voor de culturele sector.

Wij doen de volgende aanbevelingen:

1. Neem sectorspecifieke voorbeelden op in de toelichting (met name over technische en artistieke instructies).
2. Verduidelijk het begrip 'structureel karakter', zodat projectmatige inzet van zelfstandigen niet automatisch als werknemerschap wordt beschouwd.
3. Erken de materiële wijziging die optreedt door de limitatieve set indicaties en behoud ruimte voor weging van alle omstandigheden.
4. Volg het advies van het ATR door de AMvB eerst te toetsen op uitvoerbaarheid en regeldruk via pilots in sectoren met veel tijdelijke arbeid.

Alleen door deze aanpassingen kan het besluit werkelijk bijdragen aan de balans tussen bescherming van werkenden en de continuïteit van sectoren die werken met zelfstandige professionals.

Wij zijn uiteraard graag bereid om een nadere toelichting te geven.